

ВЪЗМОЖНОСТИ НА САТЕЛИТНИЯ МОНИТОРИНГ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ

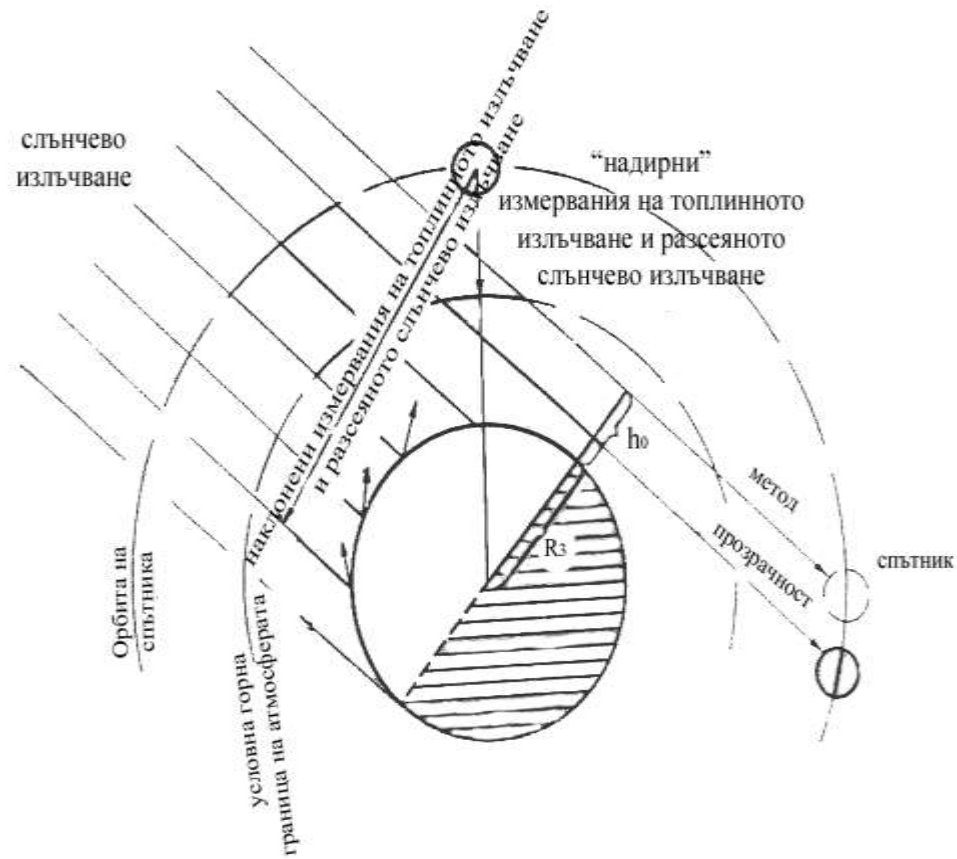
акад. проф. д.т.н. Живко Жеков

Изучаването на газовия състав на земната атмосфера посредством различни методи, се извършва от много десетилетия. В последните години интересът към този проблем съществено нараства във връзка със следните основни обстоятелства :

- значително се увеличава антропогенното влияние на газове и аерозоли в състава на атмосферата;
- стават все по – ясни разнообразните физически механизми, влияещи на изменението на газовия и аерозолния състав на атмосферата върху различни характеристики на обкръжаващата среда и в частност върху времето и климата на Земята.

СПЪТНИКОВИ МЕТОДИ И ГЕОМЕТРИЯ НА ИЗМЕРВАНИЯТА

- метод на прозрачност (ПРО), в който информацията за съдържанието на МГС се извлича от спектрите на поглъщане на слънчевото излъчване при появяването и скриването на Слънцето зад хоризонта на планети (възможно е използване на Луна и звезди);
- метод на топлинно излъчване (ТИ), използващ измерването на спектралната и (или) ъгловата зависимост на собственото излъчване на атмосферата;
- метод на отразено и разсеяно слънчево излъчване (ОРСИ), в който информацията за съдържанието на МГС се извлича от измерването на преминаващото излъчване в ултравиолетовата (УВ), видимата (ВИД) и близката инфрачервена (БИ) област на спектъра.

Фиг.1. Спътникови пасивни методи и геометрия на измерване на МГС (H_0 – информативна височина, R_3 – радиус на Земята)

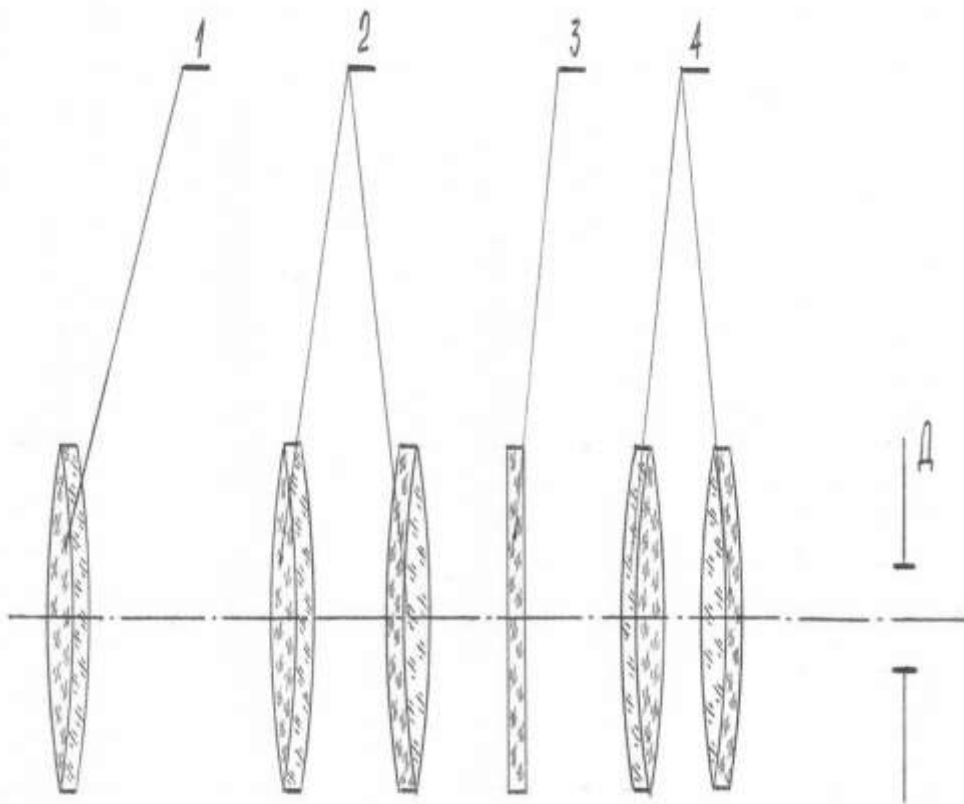
Изследване видимостта на отдалечени обекти

1. Определяне коефициента K_2 , отчитащ непълното използване площта на зеницата на окото.
2. Определяне на коефициента, отчитащ ефекта на Стайлс–Кроуфорд .
3. Определяне на ефективността M_0 в центъра на зрителното поле на визира.
4. Определяне на пределната осветеност E_0 в центъра на зрителното поле .
5. Определяне на ефективността N_{β} за полеви ъгли β .
6. Определяне на коефициента на формата на аберационното петно за отношението l/h – дължина към ширина на правоъгълното аберационно поле.

7. Определяне диаметъра на аберационния кръг.
8. Определяне на пределната осветеност на обекта в равнината на изображението. $N_{\rho, \beta}$
9. Определяне на ефективността β при отчитане влиянието на аберационното петно на разсейване във визира и полевия ъгъл $E_{\rho, \beta}$.
10. Определяне на пределната осветеност β при отчитане влиянието на аберационното петно на разсейване във визира и полевия ъгъл $E_{\rho, \beta}$.
11. При широка спектралност на изследвания продълговат обект в пределната осветеност се внася коефициента

Визир – прицел 15 К

1. Увеличение на визир-прицела – $3,16^x$
2. Зрително поле - 14°
3. Диаметър на входящия отвор – 18 мм.
4. Диаметър на изходната зеница – 5 мм.
5. Отдалечение на изходната зеница – 26,7 мм.
6. Разделителна способност – 19 секунди.
7. Пределна фокусировка на окуляра на рязкост на изображението ± 4 дптр.
8. Стойност на най-малкото деление на мрежата:
 - по хоризонтала - 1°
 - по вертикала - 1°
9. Пропускателна способност = 0,52
10. Геометрично винетиране = 1,0
11. Размери на петното на разсейване $l_k = 11'2''$

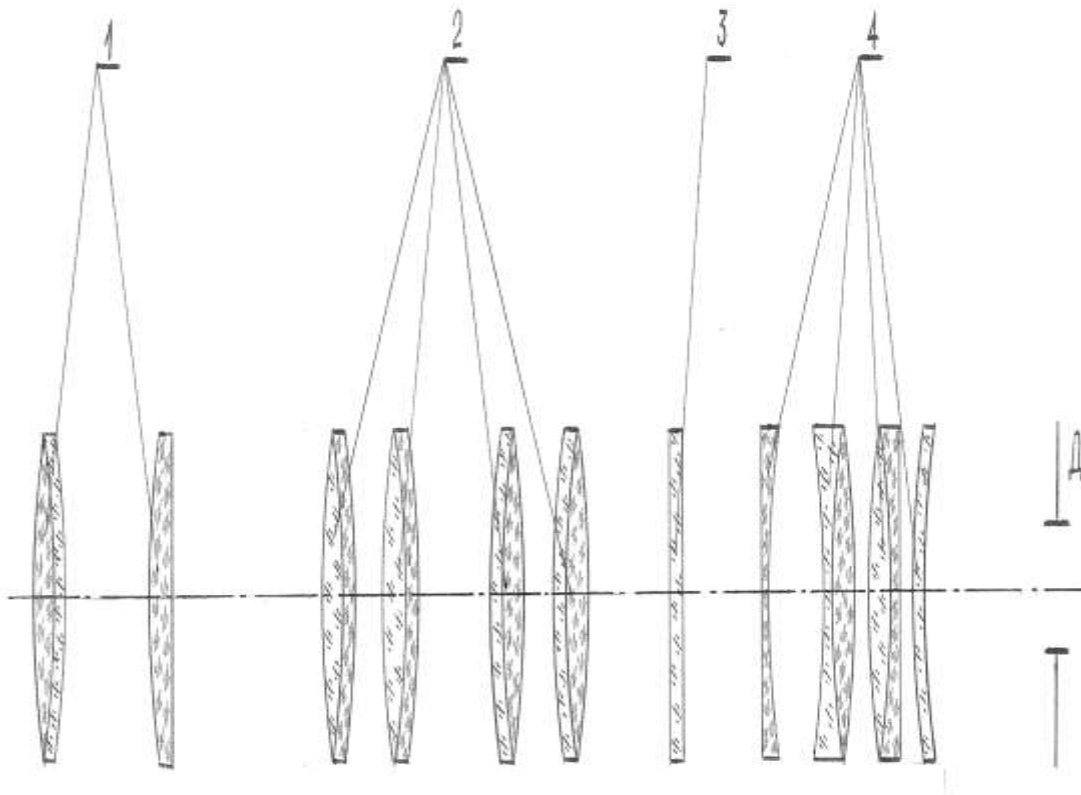
Фиг. 2. Оптична система на “Визир – прицел 15 К” Фиг. 3. Визир - прицел 15 К

Табл. 1. Фотометрични характеристики на Визир прицел 15 К

№	Характеристики	Яркост на фона В [kd/m ²]			
		$B \leq 10^{-4}$	$10^{-4} < B < 0,05$	$0,05 < B < 20$	$20 < B < 4200$
1	K_d	5/7	5/6	1	1
2	K_δ	1,3	1,14	0,9	0,8
3	N_0	3,45	6,2	7,77	8,68
4	$E_H, \text{лк}$	10^{-8}	10^{-7}	10^{-6}	10^{-5}
5	$E_0, \text{лк}$	$2,9 \cdot 10^{-10}$	$1,61 \cdot 10^{-9}$	$1,29 \cdot 10^{-8}$	$1,61 \cdot 10^{-7}$
6	N_β	3,4	5,934	7,66	8,46
7	q	1,33	1,33	1,33	1,33
8	ρ	2,7	2,7	2,7	2,7
9	E_ρ	10^{-9}	10^{-8}	10^{-7}	10^{-6}
10	$N_{\rho,\beta}$	2,56	4,464	5,763	6,361
11	$E_{\rho,\beta}$	$3,91 \cdot 10^{-9}$	$2,24 \cdot 10^{-8}$	$1,74 \cdot 10^{-7}$	$1,57 \cdot 10^{-6}$
12	$P_{\text{цв.черв.}}$	39	39	20	2,2
13	$E_{\text{цв.черв.}}$	$1,525 \cdot 10^{-8}$	$8,74 \cdot 10^{-8}$	$3,47 \cdot 10^{-7}$	$3,46 \cdot 10^{-6}$
14	$P_{\text{цв.зелен}}$	48	48	24	3
15	$E_{\text{цв.зелен}}$	$1,877 \cdot 10^{-8}$	$1,08 \cdot 10^{-7}$	$4,16 \cdot 10^{-7}$	$4,72 \cdot 10^{-6}$

Оптичен визир В 3х40

1. Увеличение на визира – $2,6^x$
2. Зрително поле - 23°
3. Диаметър на входящия отвор – 40 mm.
4. Диаметър на изходната зеница – 6 mm.
5. Отдалечение на изходната зеница – 22,5 mm.
6. Разделителна способност – $23''$
7. Предел на фокусиране на окуляра на рязкост ± 4 dptr.
8. Стойност на най-малкото деление на мрежата:
 - по хоризонтала - $1^\circ 30'$
 - по вертикала - $1^\circ 30'$
9. Обща дължина на визира – 380 mm.
10. Тегло на визира – 0,850 kg.

Фиг. 4. Оптична система на визира В 3 x 40 Фиг. 5. Визир В 3 x 40

Табл. 2. Фотометрични характеристики на Визир В3х40

№	Характеристики	Яркост на фона В [kd/m ²]			
		$B \leq 10^{-4}$	$10^{-4} < B < 0,05$	$0,05 < B < 20$	$20 < B < 4200$
1	K_d	5/7	1	1	1
2	K_δ	1,3	1	0,8	0,7
3	N_0	2,18	3,94	4,39	5,34
4	$E_H, \text{лк}$	10^{-8}	10^{-7}	10^{-6}	10^{-5}
5	$E_0, \text{лк}$	$4,59 \cdot 10^{-10}$	$2,54 \cdot 10^{-9}$	$2,28 \cdot 10^{-8}$	$1,87 \cdot 10^{-7}$
6	N_β	2,94	3,88	4,33	5,26
7	q	1,27	1,27	1,27	1,27
8	ρ	17	17	17	17
9	E_ρ	10^{-9}	10^{-8}	10^{-7}	10^{-6}
10	$N_{\rho,\beta}$	2,31	3,06	3,41	4,14
11	$E_{\rho,\beta}$	$4,33 \cdot 10^{-9}$	$2,27 \cdot 10^{-8}$	$2,93 \cdot 10^{-7}$	$2,42 \cdot 10^{-6}$
12	$P_{\text{цв.черв.}}$	39	39	20	2,2
13	$E_{\text{цв.черв.}}$	$1,68 \cdot 10^{-8}$	$1,28 \cdot 10^{-8}$	$5,86 \cdot 10^{-7}$	$5,32 \cdot 10^{-6}$
14	$P_{\text{цв.зелен}}$	48	48	24	3
15	$E_{\text{цв.зелен}}$	$2,08 \cdot 10^{-8}$	$1,56 \cdot 10^{-7}$	$7,03 \cdot 10^{-7}$	$7,26 \cdot 10^{-6}$

Фиг. 6. Панкратичен визир 8 – 20 x 50

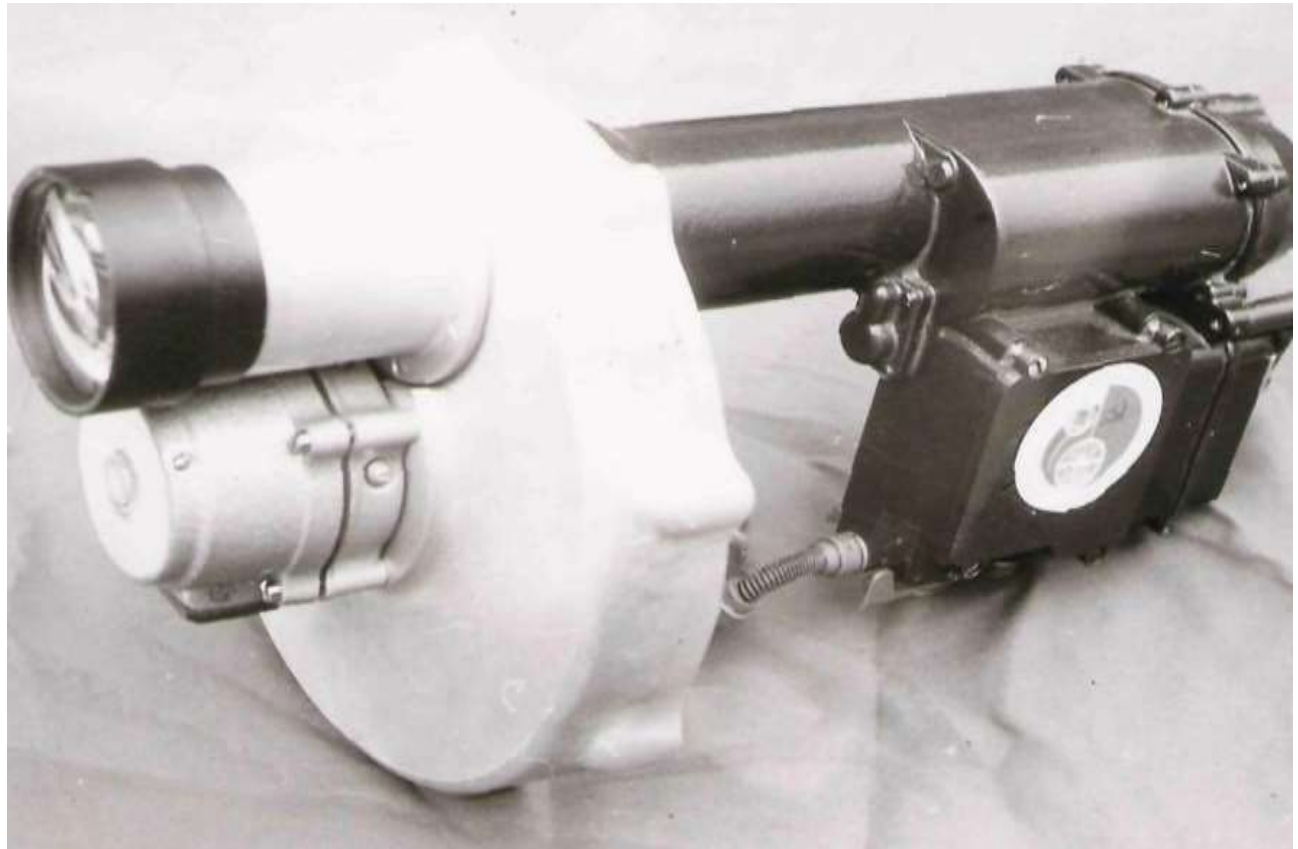
Табл.3. Фотометрични характеристики на Визир 8 – 20 x 50

№	Характеристики	Яркост на фона В [kd/m ²]			
		$B \leq 10^{-4}$	$10^{-4} < B < 0,05$	$0,05 < B < 20$	$20 < B < 4200$
1	K_d	5/7	1	1	1
2	K_δ	1,34	1,22	1	0,9
3	N_0	3,49	6,31	7,04	8,54
4	$E_H, \text{лк}$	10^{-8}	10^{-7}	10^{-6}	10^{-5}
5	$E_0, \text{лк}$	$3,77 \cdot 10^{-10}$	$2,09 \cdot 10^{-9}$	$1,68 \cdot 10^{-8}$	$2,09 \cdot 10^{-7}$
6	N_β	3,82	5,04	5,63	6,84
7	q	1,31	1,31	1,31	1,31
8	ρ	4,3	4,3	4,3	4,3
9	E_ρ	10^{-9}	10^{-8}	10^{-7}	10^{-6}
10	$N_{\rho,\beta}$	2,46	3,36	3,75	4,55
11	$E_{\rho,\beta}$	$4,30 \cdot 10^{-9}$	$2,46 \cdot 10^{-8}$	$1,91 \cdot 10^{-7}$	$1,73 \cdot 10^{-6}$
12	$P_{\text{цв.черв.}}$	39	39	20	2,2
13	$E_{\text{цв.черв.}}$	$1,59 \cdot 10^{-8}$	$1,76 \cdot 10^{-8}$	$6,15 \cdot 10^{-7}$	$5,84 \cdot 10^{-6}$
14	$P_{\text{цв.зелен}}$	48	48	24	3
15	$E_{\text{цв.зелен}}$	$2,29 \cdot 10^{-8}$	$1,72 \cdot 10^{-7}$	$7,73 \cdot 10^{-7}$	$7,98 \cdot 10^{-6}$

ФОТОМЕТРИЧНО ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ЕЛЕКТРОННО-ОПТИЧНИ УРЕДИ

1. Определяне на ефективната енергетична осветеност на изображението на фотокатода E_{eff} .
2. Определяне влиянието на външните шумови флуктуации върху яркостта на изображението посредством коефициента , определящ контраста на изображението K_{sch} .
3. Определяне на коефициента, характеризиращ отношението сигнал/шум за тъмновия ток K_{sch_t} .
4. Определяне на отношението сигнал/шум при отчитане на шумовете от усилването на информационния сигнал от електронно-оптичния преобразувател и тъмновия ток.
5. Определяне на яркостта на фона B' на изхода на електронно – оптичния визир.

6. Определяне диаметъра на зеницата на окото на наблюдателя и на коефициентите K_a и K_b за B' .
7. Определяне на степенния показател n и n' съответно за B и B' .
8. Определяне на ефективната осветеност E_{eff} на обекта върху фотокатода.
9. Определяне на ефективната осветеност на фоновото изображение върху фотокатода.
10. Определяне контраста на изображението K .
11. Определяне на пределния контраст K' на изображението.
12. Определяне на ефективността N_{EOV} на електронно-оптичния визир.
13. Определяне на пределната осветеност E_{EOV} на визира.

Фиг.7. Електронно-оптичен визир за изследване на определени емисии на атмосферата в близката ИЧ част от оптичния спектър

Фиг. 8. Електронно-оптичен уред Паралакс

№ по ред	Характеристики	Яркост на фона [cd/m^2]	
		$B = 1.10^{-5}$	$B = 1.10^{-3}$
1	E_{efk}	5,88	5,88
2	K_{sch_i}	0,12	0,12
3	K_{sch_t}	0,02	0,04
4	K_{sch}	0,19	0,19
5	B'	$7,7.10^{-6}$	$7,8.10^{-2}$
6	K_d	1	1
7	K_b	1	1
8	n	0	0,24
9	n'	0	0,53
10	E_H	10^{-8}	10^{-7}
11	K'	1,45	1,56
12	N_{OEV}	44	44
13	E_{EOV}	$2,75.10^{-11}$	$4,07.10^{-9}$

ФИГ. 9. ПАРАЛАКС ЗАГОРКА

МЕТОДИ И СРЕДСТВА ЗА МОНИТОРИНГ НА АТМОСФЕРАТА ПОСРЕДСТВОМ ОПТИКО-ЕЛЕКТРОННА АПАРАТУРА

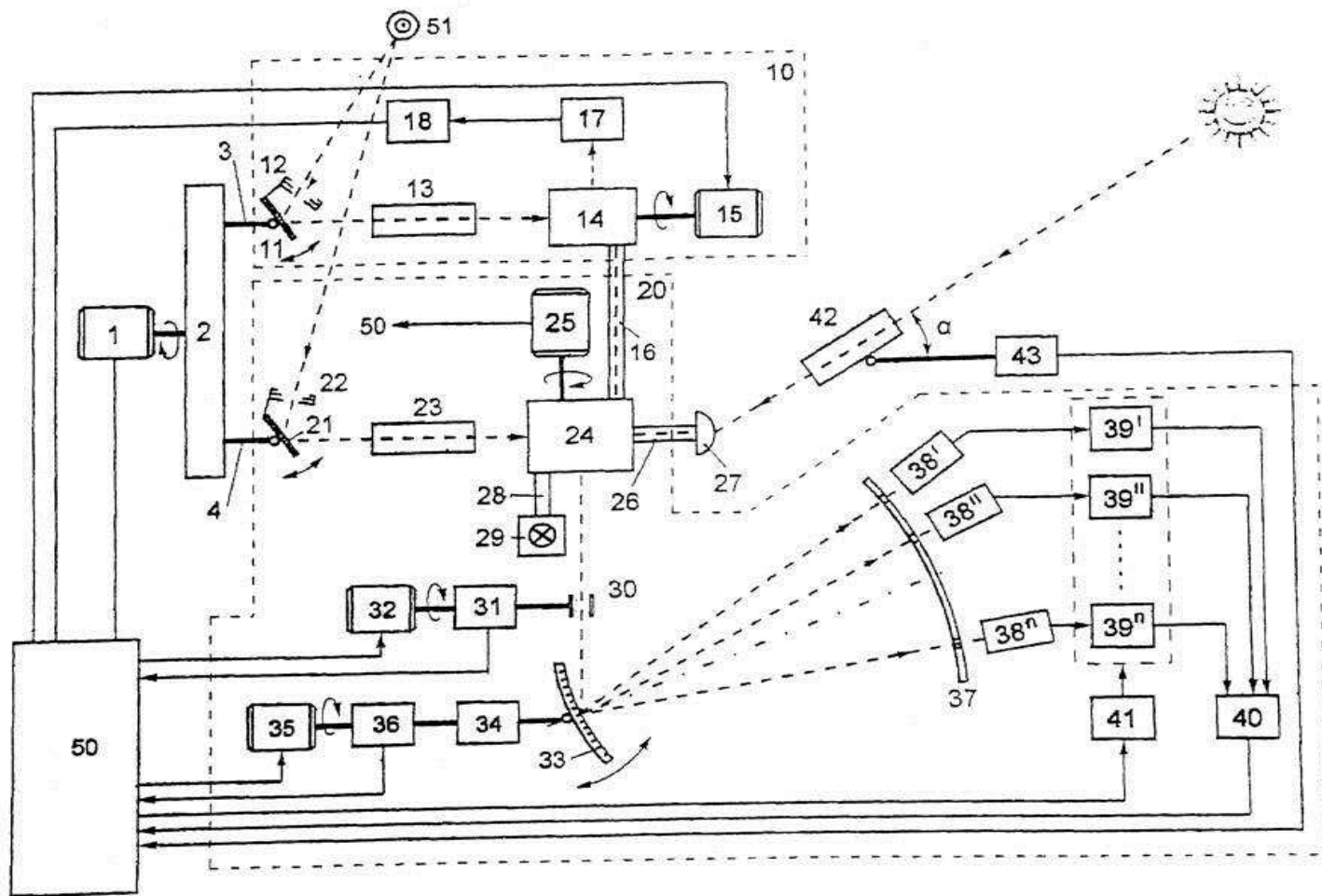
Импулсна фотометрична апаратура „Терма“ Технически характеристики:

1. Спектрален диапазон на интегралния канал: 200 – 630 *nm*.
2. Брой тесноивични спектрални канали 4.
3. Средна ширина на фотометричния канал 2,5 μm на ниво 0,5.
4. Основен обектив – афокален с входно отворстие 82 *mm*.
5. Ъгли на зрителното поле: 15', 30', 1°, 2°.
6. Ъгъл на зрителното поле на визира 23°.
7. Увеличение на визира 2,6^x
8. Праг на чувствителност на апаратурата без интерференчни филтри – 10R (релея) при дължина на вълна 600 *nm*.
9. Коефициент на пропускане на интерференчни филтри:
10. Временна константа: 10⁻⁴ s.
11. Динамичен диапазон на измерване с апаратурата : 2.10⁵.
12. Диапазон на насочване на апаратурата в носача 8°.
13. Момент на въртене на апаратурата в носача 100 g/sm.
14. Енергопотребление 30Wt
15. Маса на апаратурата без контейнер 8 kg
16. Маса на контейнера 5 kg
17. Маса на запасни индивидуални принадлежности 1 kg
18. Габаритни размери на апаратурата 540 x 315 x 315 *mm*.

Фиг. 10. Външен вид на импулсна фотометрична апаратура „Терма”

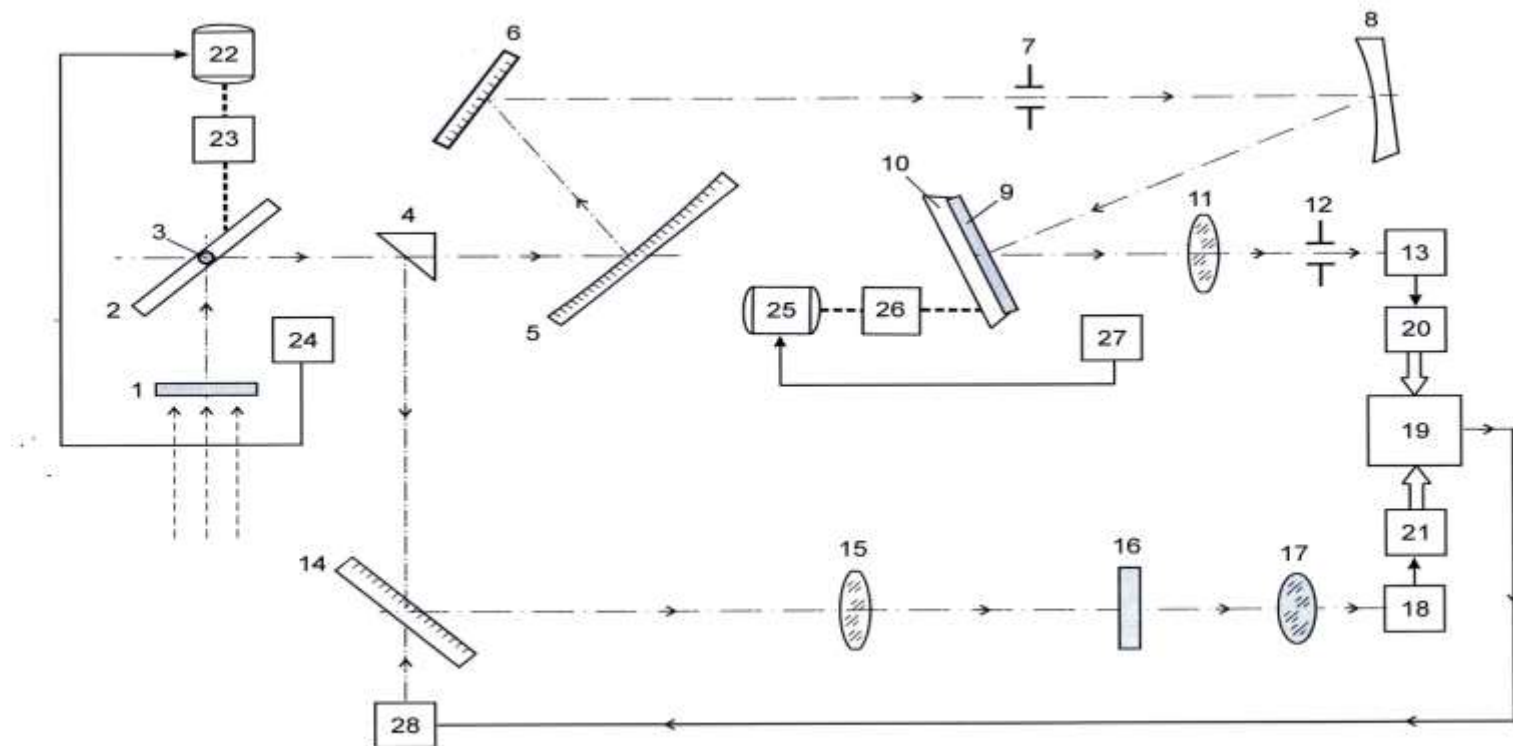
САТЕЛИТЕН СПЕКТРОФОТОМЕТЪР ЗА МОНИТОРИНГ НА АТМОСФЕРАТА

Фиг. 12. Лабораторен спътников спектрофотометър

САТЕЛИТЕН СПЕКТРОФОТОМЕТЪР ЗА МОНИТОРИНГ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Благодаря за
вниманието